

PRZEGLĄD LEKARSKI

Redakcja: Kraków 9 (Łobzów)
Telefon 3105.

Administracja: ul. Dunajewskiego 2.
Telefon 362.

Konto poczt. Kasy Oszczęd. 813 476.

Rękopisy zwraca się tylko w razie wyraźnego zastrzeżenia. Na rękopisie, czytelnie, po jednej stronie pisany, należy z góry podać żadaną liczbę odbitek, których koszt oraz kosztą klisz ponosi w całości autor.

ORGAN URZĘDOWY TOWARZYSTWA LEKARSKIEGO KRAKOWSKIEGO I TOW. LEK. GALIC., ORGAN ZWIĄZKU POLSKIEGO LEKARZY I PRZYRODNIKÓW W PETERSBURGU, TOWARZYSTWA LEKARZY POLSKICH W KIJOWIE, CHICAGO, DETROIT CZASOWO ORGAN OBU IZB LEKARSKICH GALICYJSKICH

WYDAWANY CZASOWO TAKŻE W ZASTĘPSTWIE

LWOWSKIEGO TYGODNIKA LEKARSKIEGO
ORGANU TOW. LEKARZY GALICYJSKICH I TOW. LEKARSKIEGO LWOWSKIEGO

CZASOPISMO LEKARSKIE

ORGAN TOWARZ. LEKARSKICH PROWINCYONALNYCH KRÓLESTWA POLSKIEGO

WYCHODZI CO SOBOTA.

Przedpłatę przyjmują w Krakowie Administracja i Księgarnia S. A. Krzyżanowskiego, w Warszawie księgarnie Gebelnera i Wolfa, Wendego i Sp. nadto urzędy pocztowe austriackie i niemieckie.

Łgłoszenia przyjmuje Administracja. Cena ogłoszeń: 40 halery za wiersz petlitowy lub jego miejsce

Przedpłata wynosi; kwartalnie 7 kor. 6 marek.

Jeden numer osobno kosztuje 70 hal.

Redaktor główny: Prof. Dr Stanisław Ciechanowski.

Komisyja redakcyjna Przewodniczący: Redaktor główny. Członkowie: prof. dr Krzyształowicz, prezes Tow. lek. krak.; Dr W. Damski, wiceprezes Tow. lek. krak. dr A. Akerman, skarbnik Tow. lek., dr B. Wojciechowski, podskarbi komisji; dr Blassberg, prof. dr Browicz, prof. dr K. W. Majewski, prof. dr Rutkowski.

Przewodniczący Podkomisyi redakcyjnej w Łodzi Dr S. Sterling (Piotrkowska 111).

DOM ZDROWIA

Konc. przez Wys. o. k. Namiestnictwo
Zakład leczniczy prywatny
w Krakowie
ul. Sienkiewicza 1. -- Tel. 67.

W r. 1906 rozszerzony i zasadniczo przekształcony, uległ w r. 1911 dalszemu znacznemu powiększeniu i udoskonaleniu.

Przyjmuje przypadki chirurgiczne, położnicze, ginekologiczne i inne, z wykluczeniem chorób zakaźnych i ciężkich nerwic

Leczenie sztucznem słońcem górskim.
Prospekty na życzenie.

NATURALNA SOL SZPRUDLA
jest jedynie
prawdziwą solą **KARLSBADU**
Zastrzega się przed falsyfikatami

126

Zjednoczone firmy DROBNER-KRAKÓW

Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością.

Dział medyczny: Plac Szczepański 1. 3. — Telefon 415. — Adres telegr.: Drobneruniwers poleca

Instrumenty chirurgiczne.

Meble operacyjne.

Kompletne urządzenia lekarskie.

(Nowo urządzona wystawa medyczna na I p.)

Kosztorysy na żądanie.

Kosztorysy na żądanie.

otwarto w Lecznicy Związkowej
w Krakowie, ul. Garncarska 11

EMANATORYUM RADOWE

136

DOSTAWCA SZPITALI KRAJOWYCH

STANISŁAW BARANBYŁY WSPÓLPRAC. I ZASTĘPCA FABRYKI INSTRUMENTÓW CHIRURGICZNYCH
J. JODŁOWSKIEGO W WARSZAWIE

otworzył

215

**MAGAZYN
INSTRUMENTÓW LEKARSKO-NAUKOWYCH
KRAKÓW, RYNEK GŁ. L. 7.**

Poleca:

Wszelkie współczesne, tylko pierwszej jakości instrumenta chirurgiczne. — Sterylizatory z jednej sztuki metalu bez szwu. — Sprzęty operacyjne i szpitalne. — Przyrządy leczniczo-elektryczne.

Wszelkie przybory do celów leczniczych i pielęgniarских.

Główne źródło do zaopatrzenia się we wszelkie przybory lekarskie.

Ceny dla JW. Panów Lekarzy odpowiednio niższe. — Obsługa fachowa.

Oferty i kosztorysy na żądanie.

UWAGA. Wszelkie instrumenta i meble lekarskie używane kupuję, płacę najwyższe ceny, zamieniam na nowe i przyjmuję w komis!

JODLYSIN LAOKOONpołączenie jodu z peptonem w płynie
1 cem = 20 kropel = 004 jodu

nie rozszczepia się w przewodzie pokarmowym, lecz dopiero w tkankach, wskutek czego nie sprawia zaburzeń w przewodzie pokarmowym.

Jodlysin według badań Prof. Dr Bądryńskiego jest identycznym preparatem z Jodone Robin.

Wskazania: Astma, choroby mięśnia sercowego, zapalenie stawów chron., zapalenie nerek chron. (neph. interstit.), otyłość, marskość wątroby, kiła drugo- i trzeciorzędna, reumatyzm, objawy poluet. degenerat. systemu nerwowego, zaburzenia funkcji gruczołów wewnętrznego wydzielania, zwapnienie żył.

PEPTOFERLYSIN LAOKOON Organiczne połączenie żelaza w postaci stężonego rozczynu, który w małej objętości zawiera wielką ilość odżywczej substancji żelazistej.
1 cem = 20 kropel = 001 Fe

Peptoferlysin jest preparatem identycznym z Peptonate de Fer Robin, zawiera jednak 5 razy większą ilość żelaza od ostatniego.

Wskazania: Blednica, niedokrewność, cierpienia maciczne, nerwowość, ogólne osłabienie, rekonwalescencya

SPERMIN LAOKOON

essencja i iniekcye.

Preparaty identyczne z Spermin Poehl.

Wskazania: Alkoholizm, zwapnienie żył, zapalenie stawów zniekształcające, blednica, drgawki porodowe choroby serca, histerya, influenza, podagra, spadek sił przed i po operacjach, zapalenie płuc, uwiad starczy neuralgia, neurastenia, zapalenie nerek, psoriasis, choroba angielska, reumatyzm przewlekły, róża, skorbut, kiła tabes i inne schorzenia stosu pacierzowego, gruźlica, tyfus, chroniczne i ostre zatrucia, impotencya.

MAMMID LAOKOON

pastylki à 0.3 i iniekcye.

Wskazania: Włókniki i krwotoki macicy, dolegliwe miesiączkowanie, zapalenie błony śluzowej macicy.

Fabryka chemiczna LAOKOON, Lwów.

Prospekty i wzory darmo i oplatnie.

217

PRZEGLĄD LEKARSKI

ORGAN TOWARZYSTWA LEKARSKIEGO KRAKOWSKIEGO, TOWARZYSTWA LEKARZY GALICYJSKICH, ZWIĄZKU POLSKIEGO LEKARZY I PRZYRODNIKÓW W PETERSBURGU, TOWARZYSTW LEK. POLSK. W KIJOWIE, CHICAGO I DETROIT, CZASOWO ORGAN OBU IZB LEKARSKICH GALICYJSKICH, WYDAWANY CZASOWO TAKŻE W ZASTĘPSTWIE »LWOWSKIEGO TYGODNIKA LEKARSKIEGO« ORGANU TOWARZYSTWA LEKARZY GALICYJSKICH I TOWARZYSTWA LEKARSKIEGO LWOWSKIEGO, ORAZ »CZASOPISMO LEKARSKIE« ORGAN TOWARZYSTW LEKARSKICH PROWINCYONALNYCH KRÓLESTWA POLSKIEGO.

Redaktor główny: Prof. Dr Stanisław Ciechanowski.

DR. JAN RACZYŃSKI

PROFESOR WSZECHNICY LWOWSKIEJ

(1865—1918)

Brzaskiem zaledwie uróżwioną pedyatrię polską spotyka cios wielki. A uderza w zbyt krótkim czasie po raz już wtóry. Nielewkie rok mija od zgonu Brudzińskiego w Warszawie, gdy znowu szarą grudą cmentarnej ziemi pokryć nam przychodzi doczesne szczątki wybitnego orędownika pedyatrii polskiej. Do snu wiecznego spoczął — za życia nigdy nie strudzony — Jan Raczyński.

Urodzony w r. 1865 w Nowym Sączu, tamże kończy szkoły średnie. W zaraniu swej młodości, jako słuchacz Wydziału lekarskiego, wśród zmagania z twardym losem studenckiego życia, zawsze wsparty o własne siły, uzyskuje w r. 1889 w Krakowie stopień doktora wszech nauk lekarskich. Zrazu pracuje jako sekundarysz w szpitalu dziecięcym im. św. Ludwika, a potem do r. 1896 jako asystent kliniki dziecięcej pod kierunkiem nestora pedyatrów polskich, prof. Macieja Jakubowskiego. W tymże czasie habilituje się w Uniwersytecie Jagiellońskim. Sędziwy profesor Jakubowski powierza Mu częściowo wykłady kliniczne wraz z kierownictwem oddziału dla niemowląt. Znajomość przedmiotu, bystrość spostrzegania i szczególniejsza zdolność udzielania praktycznych wskazówek swoim słuchaczom w swobodnym, koleżeńskim tonie, jednały Mu wielkie powodzenie. Podobnie też i samoistne kursy z zakresu najnowszych zdobyczy w nauce o chorobach dzieci, jakie prowadził dla lekarzy, cieszyły się nie mniejszą wziętością.

W r. 1902 otrzymuje nominację na profesora nadzwyczajnego chorób dziecięcych w Uniwersytecie krakowskim. Przez szereg lat, od r. 1893—1904, pracuje nadto jako członek redakcji »Przeglądu lekarskiego«, kładąc, jako administrator wydawnictwa, podwaliny najświetniejszego jego rozwoju. Krakowscy koledzy, oceniając należycie czystość charakteru Jego, otwartość i odwagę, z jaką był gotów każdemu wytknąć złe, a przytem uczynność i prawdziwą dobroć serca, zaszczytli Go wyborem na członka Wydziału Izby lekarskiej zachodnio-galicyjskiej, którą to godność piastował od r. 1902 aż do czasu powołania Go na katedrę pedyatrii w Uniwersytecie lwowskim.

Z okresu krakowskiego pochodzi cały szereg prac, ogłoszonych drukiem bądź w »Przeglądzie lekarskim«, bądź w pismach zagranicznych. W jednej z nich o nakłuciu łądzwiowem w przewłokiem wodogłowi, pierwszy w ogólności zaleca ten zabieg wykonywać na chorym siedzącym, przez co znacznie upraszcza technikę tego rękożynu. W innej znów pracy, ogłoszonej w r. 1900, o gruźlicy u dzieci, opierając się na ścisłym i obfitym materiale sekcyjnym, wysnuwa śmiało wnioski o jej częstotliwości i drogach szerzenia. Wypowiedziane na długi czas przed dziś tak powszechnie u dzieci stosowanymi próbami tuberkulinowemi, przyniosły te wnioski cenne wyjaśnienia epidemiologi-

czne i zapobiegawcze w tak żywej a ciągle lekceważonej dotąd kwestyi.

Największego uznania, bo u obcych i przez obcych, doczekała się praca, ogłoszona w »Przeglądzie lekarskim« z r. 1902 pod tytułem: »Kwaśna niestrawność jelitowa u dzieci karmionych piersią«. W przeciwieństwie do panujących naówczas poglądów, bronionych głównie przez głośnego pedyatrę Biederta, stwierdził Raczyński w swych spostrzeżeniach kliniczno-pracownianych, iż przyczyną niestrawności osesków, karmionych nawet piersią macierzystą, są nieprawidłowe fermentacje cukrów i tłuszczów pokarmowych, a dalej, że sernik, dotąd wyklinywany jako »trudno strawny« składnik mleka krowego, może przecież oddać nieocenione usługi lecznicze. Jako bowiem środek, ulegający gnicu w jelitach, wywiera przeciwny wpływ na procesy fermentacyjne. Raczyński był też pierwszym, który wprowadził do skarbca środków odżywczych w przypadkach niestrawności osesków dodatek sernika. Jednakowoż myśl Jego nie znalazła niestety natychmiastowego odezwu praktycznego, na jaki zasługiwała. Publikację przyprószył pył zapomnienia — do czasu, kiedy Finkelstein, budując na nowo od podstaw naukę o chorobach odżywiania niemowląt, przywrócił do znaczenia sernik mleka, tworząc z niego najważniejszy składnik niezerowanego pokarmu dla chorych dzieci, znanego już wszędzie jako mleko białkowe. Odtąd też często spotyka się w pracach obcych badaczy nazwisko Raczyńskiego, przy roztrząsaniach pełnych znaczenia problemów odżywiania w wieku niemowlęcym.

Pominąć wreszcie nie można wyniku badań, ostatnich z czasów krakowskich, nad etiologią czerwoności, grasującej nagminnie w Galicyi w r. 1903. Ze stoleców chorych wyodrębnił wówczas Raczyński prątkę Shiga-Krusego i stwierdził, iż prątek ten bywa drobnoustrojem, najczęściej wywołującym u nas czerwoność.

W r. 1904 powołał Raczyńskiego Uniwersytet lwowski na katedrę pedyatrii, Komitet zaś szpitala dziecięcego im. św. Zofii we Lwowie zaprosił do objęcia dyrektury i prymaryatu oddziałów wewnętrznych i zakaźnych w tymże szpitalu. Pełen młodzieńczego zapału, który był zawsze cechą Jego natury, owiany wzniosłym pragnieniem, by, jak nieraz sam mawiał, dokonać czegoś prawdziwie dobrego, pospieszył Raczyński na nowy posterunek. Lecz ileż przeciwności zważyło się naraz w poprzek gorącym Jego zamierzeniom! Z jednej strony obojętność i zupełna bez troska władz centralnych o sprawy katedry pedyatricznej, bez której i tak z górą lat pięć obywać się musiał Wydział lekarski we Lwowie, to znów początkowa nieufność do przybywa wśród swoich, wiązały Mu ręce, rwące się do działania. Pierwsze wykłady kliniczne rozpoczyna Raczyński w salach

nader ubogo wyposażonego szpitala św. Zofii, bez wszelkich środków pomocniczych, bez przyrządów, książek ni tablic, bez krzeseł nawet dla słuchaczy. Nie szczędził jednak trudów i kosztów, wyjeżdżając raz poraz do Wiednia, by osobistym kołatanem w ministerjach wyprosić jaką skromną dotację na konieczne potrzeby naukowe. Coraz to nowo wypracowywane plany budowy kliniki dziecięcej odchodziły do Wiednia i wracały do oszczędnościowszej przeróbki, nie znajdując tam rzeczownika sprawy krajowych potrzeb. Za taką bowiem uważać należało kwestję kliniki dziecięcej, jeśli się zważy, że rokrocznie opuszczali mury Wszechnicy lwowskiej ukończeni lekarze, nie mający nawet sposobności wysłuchania wykładów z zakresu chorób dziecięcych! I trzeba było naprawdę mieć tyle pogodnego optymizmu i tej wiary w lepsze jutro, z jaką Raczyński szedł przez życie całe, by nie zwątpić i nie zachwiać się na drodze swego czynu. Po mozolnych wreszcie zabiegach, starannem przygotowaniu w długich z najbliższymi współpracownikami rozmowach, przystąpiono do budowy kliniki, którą też w r. 1909 otwarto. Z urzędzeń jej, obmyślanych według najnowszych wymagań czasu, dumny był profesor. Białe i słoneczne sale i salki, nastrój rodzinnego domku, był jakby odbiciem pogodnej duszy Raczyńskiego. Chętnie w nich przesiadywał w późnych popołudniowych nawet godzinach, kiedy zamierał kalejdoskopowy ruch pracowitego dnia powszedniego. Z nich też wyszło kilka studyów, a ostatnie tyczyło się etiologii krzywicy.

Prócz pracy naukowej gorliwie oddawał się Raczyński działalności nauczycielskiej. W wykładzie swym przystępny i jasny, baczna zawsze zwracał uwagę, by uczeń wynosił z kliniki jak najwięcej praktycznego doświadczenia, które mógł nabyć tylko przy łóżku chorego dziecka. Dla uczniów zawsze wyrozumiały, cieszył się, gdy odpowiedzi ich stwierdzały istotny postęp i zainteresowanie przedmiotem. W stosunku do podwładnych i młodszych kolegów lekarzy, których dużo gościło w Jego klinice, uprzejmy i przyjacielski, chętnie dzielił się swem doświadczeniem i wiedzą. Dobroć Jego serca wyrażała się szczególnie w obliczu cierpienia i niedoli, kiedy się zjawiał, jako lekarz, przy cierpiącym dziecku. Sam niezwykle przywiązany ojciec, żywo wczuwał się w duszę stroskanych rodziców, umiał ich dźwignąć w zwątpieniu, ukoić w rozpacz. Te cenne przymioty dobrego lekarza jednały mu wziętość i sławę.

A nietylko do czynności zawodowych zwracał się bieg życia Raczyńskiego. Miał szczególne umiłowanie i kult dla muzyki, której w wolnych chwilach z przejęciem się oddawał. Gościnny dom Jego, piastujący tradycję przyjaźni Wyspiańskiego, Malczewskiego, Żeleńskich, Rydla, Kasprowicza i wielu innych twórców z parnasu polskiego, był przystanią dla intelektu i sztuk pięknych, a promieniując wysoką kulturą duchową, stanowił jakby miniaturę umysłowości Aten polskich — Krakowa.

Burza wojny, tu we wschodniej połaci kraju, najazd i długa rozłąka z ukochanymi dziećmi nie przeszły bez śladu w Jego zdrowiu. Zwolna poczęły występować objawy niedomagań mięśnia sercowego na tle miażdżycy naczyń. Przed czterema miesiącami, bawiąc u chorego, doznał udaru mózgowego, który mimo chwilowe polepszenie, powalił Go na śmiertelne łożo. Zgasł 1. sierpnia 1918 r.

Kto Go widział kilka miesięcy temu, jeszcze tak rumianego życiem i pełnego planów na dni najbliższe, temu zaiste trudno pogodzić się z myślą, że tak wcześnie przed jesienią życia odszedł człowiek zacny, o gorącym sercu, znamienity uczony o wysokiej kulturze, chluba kraju, który Go wydał.

Duch Jego i pamięć o Nim pozostanie w Jego czynach i dziełach.

Stanisław Progulski.

Z krajowego Zakładu dla obłąkanych w Kulparkowie.

Badania nad dermatografią

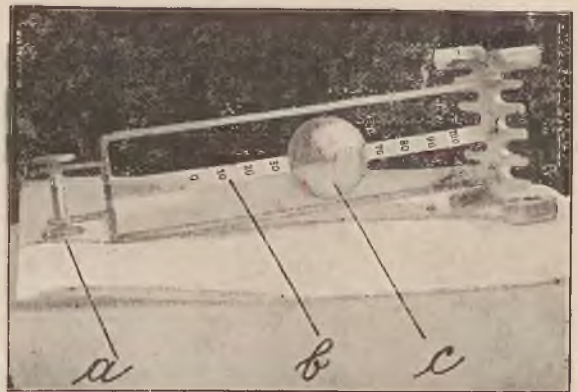
podał

Dr Hadryan Demianowski

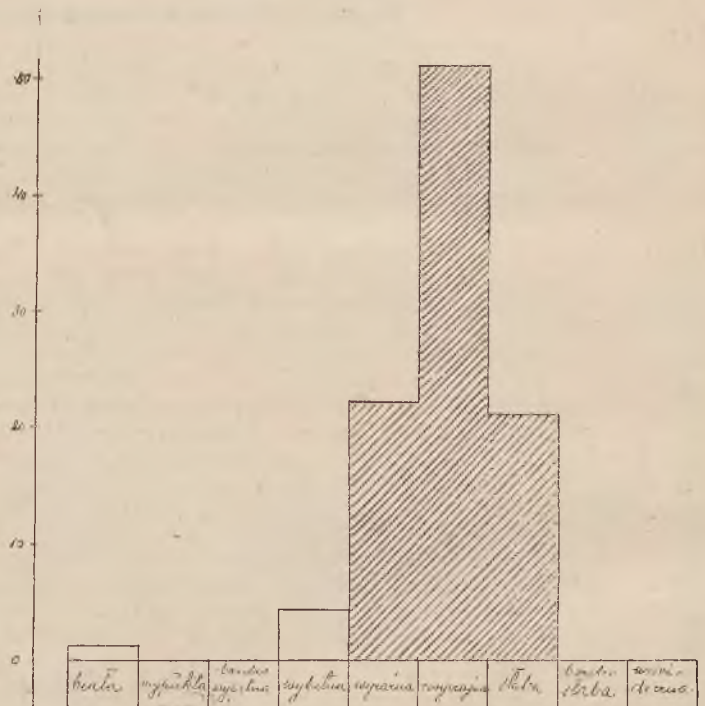
(Dokończenie).

Zastanawiałem się nad tem, czyby i zjawiska dermatografii nie można zmierzyć odpowiednim przyrządem, któryby pozwolił nam w sposób dokładny ująć zjawisko w formę matematyczną.

O ile mi wiadomo, to oprócz Pregowskiego skonstruował także przyrząd do badania dermatografii Günther*. Niestety nie mogłem się bliżej zapoznać z jego konstrukcją.

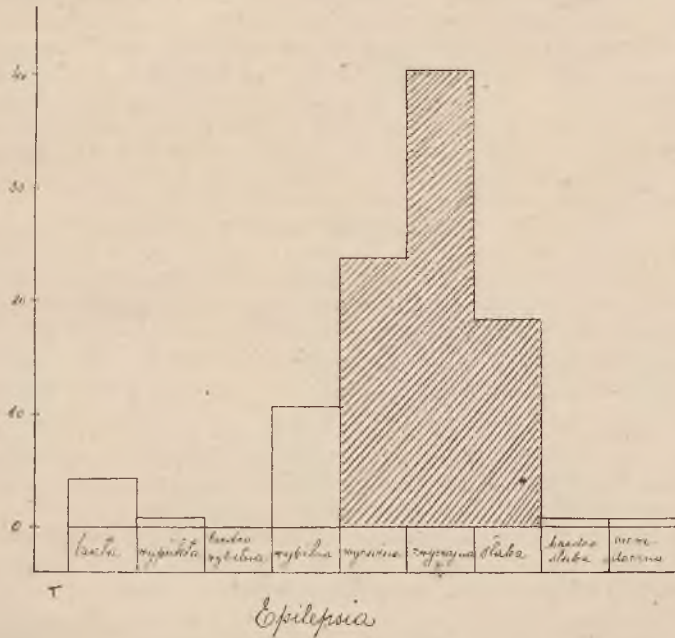
Przyrząd natomiast Pregowskiego, opisany przez niego w »Archiv für Psychiatrie« (T. XLI), składa się z sanek metalowych, na których oparte jest widełkowate wiązanie, złączone u góry prętem poprzecznym. Pręt ten równocześnie służy za oś obrotu drugiemu prętowi, który swym odpowiednio zaostrozonym końcem służy do drażnienia skóry. Trudno mi wdawać się w dokładny opis przyrządu; ciekawych odsyłam do artykułu oryginalnego.

Paralizia progresywna

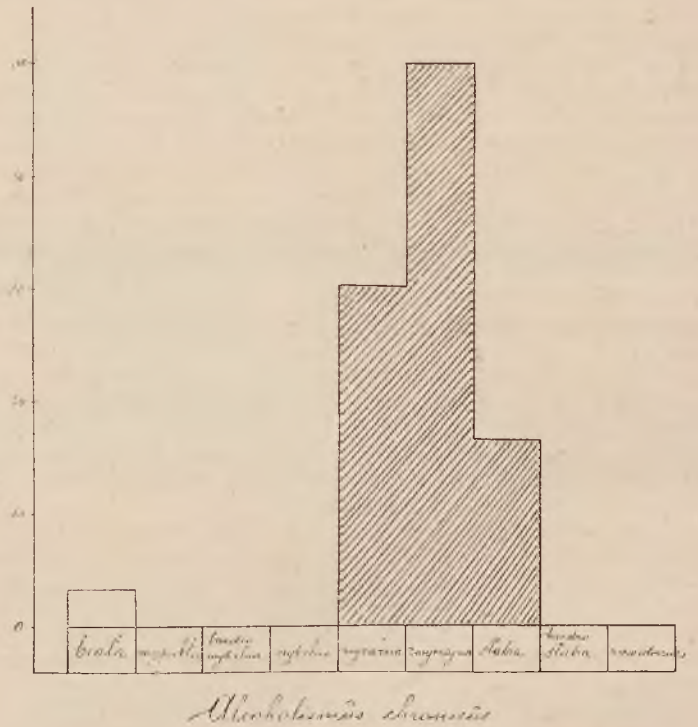
Ze swej strony ograniczę się do krytyki przyrządu. Po pierwsze ucisk, wywierany na skórę przez saneczki, nie jest w każdym przypadku identyczny, a zależny w dużej mierze od siły utwierdzającej go przepaski lub od nacisku ręki. Powtóre koniec pręcika, drażniącego powierzchnię skóry, zakreśla łuk, do którego powierzchnia skóry jest styczną, w następstwie czego nacisk wzrasta do maximum, a później znowu maleje (trudność lokalizacji tego maximum). Po trzecie wreszcie nawet przy zastosowaniu tego przyrządu wynik musi być określony przez opis, a nie może być przedstawiony w liczbie. Aby temu ostatniemu warunkowi odpowiedzieć, postanowiłem skonstruować przyrząd, któryby równocześnie na powierzchnię skóry wywierał szereg bodźców o natężeniu coraz silniejszym. Wystąpienie lub brak smugi czerwonej lub białej uważałbym za miarę bodźca. Przyrząd, skonstruowany przezemnie, składa się z grabi, których każdy następny ząb jest nieco dłuższy od poprzedniego. Równie

położenie przyrządu na ciele (piersiach) badanego warunkują saneczki, umieszczone na obu brzegach grzebienia. W celu badania ustawiamy przyrząd w tem położeniu, by zęby stały prostopadle do skóry, a wiązanie do niej równoległe. Ujmując w dwa palce rączkę »A« przesuwamy przyrząd po skórze. Nacisk, wywarty na skórę, jest odmierzony w części wagą samego przy-

rzędu, a częścią wagą i położeniem kulki »c«, która ruchomo wzdłuż pręta »b« wywierać może dowolny nacisk na skórę w miejscu zetknięcia się skóry z zębami. Ponieważ zęby nie są równej długości, ale stopniowo a równomiernie wzrastają, wzrasta również nacisk, wywierany na odpowiednie miejsca skóry. Przypuśćmy n. p., że u osobnika mało pobudliwego tylko dwa zęby najdłuższe dostatecznie silnie zadrażniły skórę, by wywołać

nię skóry będzie wciąż jednakowy. Gdyby jednak zaszedł wypadek, że u bardzo mało pobudliwego osobnika nie wystąpiłaby żadna smuga, lub na odwrót u osobnika bardzo czułego od razu wszystkie pięć smug, to w pierwszym wypadku posunęlibyśmy kulkę o pewną odległość w kierunku grabi, w drugim wypadku w kierunku rączki, Pręcik, po którym posuwa się kulka,

jest odpowiednio kalibrowany i zawiera liczby od 0 do 90. Umieszczenie w wyniku liczby, określającej nam położenie kulki, n. p. w mianowniku, dałoby nam przy równoczesnym liczbom określeniu ilości powstałych smug po podrażnieniu wzór, który byłby liczbom określeniem pobudliwości osobnika. Model mojego przyrządu zbudowałem symetrycznie, tak że jedne grabki zaopatrzone są w ostrzejsze, drugie w tępe ząbki.

Niemam pretensji, by przyrząd mój rozwiązywał postawione zagadnienie w sposób bez zarzutu, uważam go tylko za schemat do konstrukcyi. Jest w nim szereg braków, które, przeobrażając początkowy model, starałem się usunąć w następnym. Jakkolwiek nie mam jeszcze odpowiedniej liczby obserwacji, poczynionych przy użyciu mojego przyrządu, by można je opublikować, muszę jednak zaznaczyć, że w szeregu prób, podejmowanych na oddziale nerwowym Szpitala powszechnego we Lwowie, zauważyłem, że przy zastosowaniu grabek ostrzejszych dermatografia biała, stosunkowo bardzo rzadka (2-360/0), występowała blisko w 60%; gdy u tych samych chorych zastosowaliśmy podrażnienie tępą stroną, występowała tylko dermatografia czerwona. Prawdopodobnie bodźce gwałtowniejsze drażnią nerwy zwężające naczynia, bodźce słabsze natomiast drażnią nerwy rozszerzające naczynia. Tem możnaby sobie tłumaczyć, że zwykle dermatografia biała ograniczona jest z obu stron liniami czerwonymi. Główna szpilki, jako najczęstsze narzędzie bodźcze, jest od strony, zwróconej ku skórze, łukiem, którego sam środek wywiera nacisk najsilniejszy, części zaś, leżące po bokach, coraz słabszy.

Ze szpitala powszechnego w Brzeżanach.

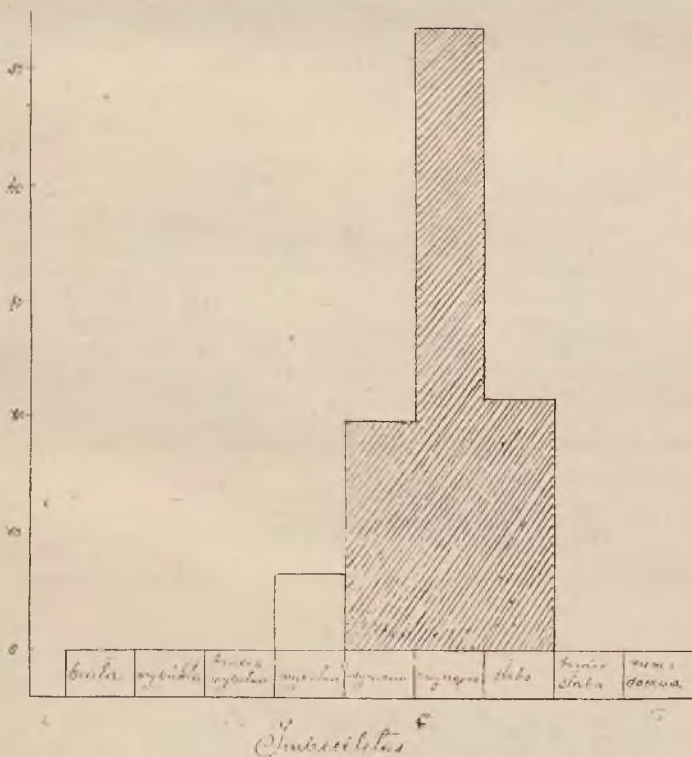
Wgłobienie wyrostka robaczkowego.

Podał

Dr Bolesław Leczewicz,

kierownik szpitala.

Brak pod ręką literatury, pozwalającej się oprzeć na spostrzeżeniach innych autorów, ogranicza opis postaci chorobowej wgłobienia wyrostka robaczkowego do jednego przypadku.

smugę na skórze, działanie natomiast trzech innych zębów było jeszcze za słabe, to otrzymane dwie smugi będą miarą pobudliwości danego osobnika, czyli innymi słowy pobudliwość jego równała się 2. U osobnika bardziej pobudliwego otrzymamy 3 smugi, u jeszcze wrażliwszego cztery, czyli będziemy mieli pobudliwość 3 i 4. W przykładzie naszym jednak przyjmujemy w założeniu, że kulka »c« przez cały czas będzie się znajdować w jednym i tym samym punkcie, a więc i nacisk na powierzch-

W dniu 15. kwietnia b. r. przyprowadzono S. O., l. 7 liczącą, zamieszkałą w m. Narajowie. Matka chorej podała, iż choroba zaczęła się nagle przed 6 dniami wśród bólów brzucha, wymiotów, parcia na stolec. Stan taki utrzymywał się w ciągu następnych dni, przyczem ciepłota była prawidłowa, wypróżnień nie było.

W chwili badania dziecko niespokojne, o budowie i odżywieniu lichem, o twarzy nacechowanej cierpieniem, tętno przyspieszone. Niema zmian wybitniejszych chorobowych w płucach i sercu. Brzuch wzdęty, szczególnie w górnej części, z widocznymi napinającymi się pętlami jelit. Odgłos opukowy na brzuchu wszędzie był bębunkowy, po stronie lewej zaś tuż obok mięśnia prostego brzucha — przytłumiony. W miejscu przytłumienia obmacaniem stwierdzono guz ruchomy, wielkości dwu pięści dziecka. Rozpoznano wgłobienie jelit, zastosowano lawatwę, a wobec braku stolca przystąpiono do zabiegu operacyjnego. Laparotomii dokonano w linii białej, a po otwarciu jamy brzusznej stwierdzono, iż dający się wymacać przez powłoki brzucha — guz był wgłobionem jelitem. Wgłobieniu uległy kiszka ślepa i przyległe jelito do światła кишки grubej. Po odprowadzeniu jelita cienkiego i grubego okazało się, iż wgłobieniu uległ również wyrostek robaczkowy. Odprowadzenie wyrostka robaczkowego nie udawało się z powodu wyczuwalnego twardego ciała obcego wielkości ziarenka grochu, tkwiącego u nasady wyrostka. Pod kontrolą palców wyciśnięto forsownie ciało obce do кишки ślepej, poczem odprowadzenie wyrostka robaczkowego odbyło się bez przeszkody.

Przyczyną wgłobienia wyrostka robaczkowego było, jak sądzą, ciało obce (kamień kałowy), tkwiące w wyrostku robaczkowym, które zostało wraz z błoną śluzową wpukłone do кишки ślepej. Dalsze skurcze mięśni wyrostka i кишки ślepej powiększyły wgłobienie. Przypadek ten wskazywałby, iż ciała obce mogą w odpowiednich warunkach spowodować wgłobienie wyrostka.

Notatka słownikowa

prof. Browicza.

kwasooporny, acidoresistent.
zanik spoczynkowy, Akinesieatrophie.
substancja niebarwna, Achromatin.
bezsoczność, achylia (n. p. gastrica).
zanikanie, zanik, marnienie, atrophia.
odwęglenie, decarbonisatio.
wnikliwość promieni, Durchstrahlungsfähigkeit.
odkrewny, krwiopochodny, drogą krwi, hämatogen.
zużywcość, Abnutzbarkeit.
cholesterycza, (Hyper) cholesterämie.
odnowcość, odrodliwość, odtwórczość, Regenerationsfähigkeit.
krzemienica, silicosis.
namulny, pochodzenia namulnego, osadowego, spodogen.
zeszkielecić, skeletieren.
martwica tłuszczowa (tkanki tłuszczowej), Fettgewebnekrose, Steatonekrose.
nadnerczak, struma suprarenalis.
udrożnić, rekanalisieren.

14.

Sprawy Towarzystw naukowych.

Towarzystwo lekarskie lwowskie.

VI. Posiedzenie naukowe d 1. marca 1918.

Przewodniczący kol. Hornowski, protokołuje kol. Demianowski. Obecnych członków 26.

I. Kol. Nowicki przedstawia szereg preparatów krwi z przypadków zimnicy trzeciaczkowej i podzwrotnikowej. Dla objaśnienia różnych postaci rozwojowych pasorzyta zimnicy przedstawia w krótkości rozwój jego na odpowiednich tablicach, przyczem podnosi morfologiczne różnice między pasorzytem trzeciaczki, czwartaczki i zimnicy podzwrotnikowej; dalej zwraca uwagę na trudności w stwierdzeniu pasorzyta w przypadkach zimnicy przewlekłej, przyczem mówi o sposobie badania krwi

w grubej kropli i o sposobie Stäubli-Heglera ze stosowaniem kwasu octowego w badaniu większej ilości krwi. W praktycznym stosowaniu przyznaje na podstawie porównawczych badań większą wartość pierwszemu sposobowi. Nie bez wartości są sposoby prowokacyjne dla wykazania pasorzyta zimniczego, szczególnie w klinicznie niejasnych przypadkach (wstrzykiwania mleka i in.). Prelegent mówi o dodatnich wynikach usiłowań Bassa wyhodowania pasorzyta zimnicy na pożywce, złożonej z ciałek czerwonych chorego i dekstrozy, a potwierdzonych przez Ziemanna i Pitschuagina. Nie bez znaczenia jest stwierdzenie przez niektórych autorów w ostatnich czasach omawianego pasorzyta u ludzi bez jakichkolwiek przedtem i obecnie objawów chorobowych, a więc roznosicieli. W końcu podnosi N. niebezpieczeństwo rozwleczenia zimnicy także wśród ludności cywilnej, i to szczególnie w chwili rozpoczęcia demobilizacji.

W dyskusji 1) kol. Jurasz zapytuje prelegenta, czy istnieje osobna forma plasmodyum zimnicy codziennej (febris quotidiana). — 2) Kol. Rencki zaznacza, że zimnica codzienna jest zależna od kilku generacji plasmodyum n. p. trzeciaczki. Omawia następnie obrazy mikroskopowe oraz znaczenie »grubej kropli« i prowokacji. — 3) Kol. Hornowski zaznacza, że metoda grubej kropli, używana już w r. 1903, jest pomysłem francuskim, a nie niemieckim. — 4) Kol. Nowicki w odpowiedzi kol. Juraszowi co do różnego okresowego przebiegu zimnicy zwraca uwagę na mieszane zakażenie, najczęściej pasorzyta trzeciaczki i zimnicy podzwrotnikowej, spostrzegane w obecnej wojnie także i przez prelegenta, dalej na różne generacje pasorzyta, jakoteż na pewne biologiczne różnice w zachowaniu się samego pasorzyta, zależne najprawdopodobniej od osobnika zakażonego, a także, zdaniem Plehna, od samego komara (warunki żywienia, klimatyczne i t. p.).

II. Kol. Rencki wnosi, by Towarzystwo wybrało komisję, któraby udała się do Prezydium miasta z przedstawieniem, by powracających jeńców nie umieszczać w mieście, ale poza miastem.

W dyskusji kol. Halban zaznacza, że nawet komenda II armii jest przeciwna umieszczeniu powracających jeńców w obrębie miasta, a Magistrat czyni również wszelkie starania, by miasto od tego uchronić. Wniosek kol. Renckiego uzupełnia tem, że należy żądać dla powracających z kwarantanny, zmiany odzieży, oraz kontroli zakładów oczyszczających.

Wniosek przyjęto.

III. Kol. Aleksiewicz omówił leczenie gruźlicy kręgow szyjnych (malum Potti) metodą ortopedyczną oraz przedstawił sposób zakładania opatrunków gipsowych metodą Calota

Wiadomości bieżące.

Z konkursu, ogłoszonego przez Wydział krajowy, dowiedziały się koła lekarskie niespodziewanie o zmianie, mającej nastąpić w kierownictwie krajowego Zakładu dla umysłowo chorych w Kobierzynie. O przyczynach i sposobie tej zmiany rozchodzą się wieści, niemal niepodobne do wiary, a stawiające w dziwnym świetle Wydział krajowy. W interesie rzeczy publicznej wymaga cała ta sprawa wyjaśnienia.

Odpowiedzialny redaktor:

Prof. Dr Stanisław Ciechanowski.

Nadesłane.

Najlepsze skutki w niezłytach żołądka i pęcherza, jako też dróg oddechowych. 306

Prospekty rozsyła na żądanie Brunnen-Unternehmung Kionger bei Karlsbad lub też Generalna reprezentacja dla Galicyi i Bukowiny. Kraków, Gencka 48. Lwów, Sobotnicka 31.

C. k. Dyrekcja kolei państwowych we Lwowie.
do L 2418/2/1

KONKURS

na posadę lekarza kolejowego w Samborze.

W Samborze jest do obsadzenia posada lekarza kolejowego dla okręgu Sambor, który obejmuje przestrzeń linii kolejowej Lwów-Sambor, Sianki od km 74,6—112,67 ze stacjami Sambor, Waniowice, Stary Sambor, Terszów, Spas, Busowisko i Strzyłki Topolnica wraz z personelem kolejowym tej przestrzeni podległym urzędowi ruchu w Samborze i Seceyi konserwacji Lwów, II.

Początkowe honorarium wynosi rocznie 2000 K słownie dwa tysiące koron i fiakrowe 200 koron. W czasie wojny otrzymuje lekarz kolejowy odpowiedni dodatek drożyzniany i 50% podwyższenie fiakrowego.

Kandydaci muszą być poddani austriacy i mieć dyplom doktorski uniwersytetu austriackiego. Podania wnieść należy do 15. września 1918 do Dyrekcji kolei państwowych we Lwowie i dołączyć metrykę chrztu względnie urodzenia, dyplom doktorski i świadectwo lekarza naczelnego Dyrekcji kolejowej o stanie zdrowia, specjalnie o normalnem rozpoznawaniu barw, jakoteż podać przebieg do tychczasowy życia i studyów lekarskich, jak również, czy petent ma inną stałą posadę, jakie pobiera wynagrodzenie i czy ma prawo do emerytury. Kandydaci mają także dołączyć oświadczenie, że w razie nadania im posady lekarza kolejowego, w przyszłości przyjmą stałe posady tylko za zezwoleniem c. k. Dyrekcji kolei państwowych.

Lwów, dnia 14. sierpnia 1918.

250

C. k. Dyrekcja kolei państwowych we Lwowie.

Polecam mój

Chloroethyl

Dr Thilo

z zamknięciami automatycznymi i spiralnymi, odpowiednio do farmakopei austr. VIII., jak najgoręcej.

Fłaszki automatyczne napełnia się na nowo.

Prospekty do rozporządzenia. 89

Mr. C. RAUPENSTRAUCH,
em. aptekarz, WIEDEN II., Castellezlg. 25.

Grünner Sauerbrunn Kaiserwald-Brunnen

najczystsza naturalna alkaliczna szczawa źródła mineralnego w Grün obok Karlsbadu, polecana przez powagi lekarskie. Znakomita woda lecznicza, jako woda stołowa, smaczna, zdrowotna i odświeżająca. Skutecznie działająca i nie psująca się.

Wyłączna sprzedaż na Galicyę i Królestwo polskie: 224

Bracia Rolnicy, Kraków, ul. Sienna 2, tel. 2303.

Fabryka przetworów leczniczych Eugeniusza Matuli

w Radomyślu Wielkim poleca własne przetwory:

Kamphenol Prof. Dra Chlumský'ego. Znakomity antyseptyk przy

róży, ropowicach, ropniakach, czyrakach, przetokach gruźliczych i t. p. Cena flaszki Kor. 5—

Pilulae medic. Matula. Pilulae natr. arsenic. comp. Każda pigułka zawiera: Natr. arsenic. 0.0005 Ferr. protokol. 0.05. Chinin. hydr.-Calc. glycerin. phosphor. Extr. Colae spis. aa 0.03. Extr. nucis vom 0.005. Pulvis rhei q. s. Pigułki te są otoczone cukrem. Cena za flakon o 100 pig. Kor. 6— . Wydaje się jedynie na przepis lekarski.

Ferrophosphat (Syr. ferr. mangan. hypophosphor. comp.)

w działalności identyczny z Syr. Fellowa, Dra Eggera itp.

Nieoceniony lek krzepiący w przypadkach niedokrewności, w cierpieniach narządu nerwowego, krzywicy, neurastenii, itp. Zawiera: Żelazo, mangan, wapień, potas, chininę, fosfor, strychninę, kwas i sole podfosforowe rozpuszczone w syropie. Skład chemiczny podany na każdej flaszce. Ferrophosphat MATULI wydaje się jedynie w aptekach na przepis lekarski. Cena za flakon Kor. 3— . Sposób użycia: 2—3 razy dziennie łyżeczkę od kawy w 1/4 szklanki wody. Do nabycia we wszystkich aptekach.

Sapomenthol. (Maść Sapomentholowa).

207

Zawiera ciała lotne jak: Olejki eteryczne, kamforę, aniolak, alkohol, mentol itp., które przetwarzane na gorąco w maszynach parowych z mydłem, dają jednolitą masę, łatwo, dokładnie wcieralną. W użyciu przyjemny, o miłej woni. Działa znakomicie w bólach gośćcowych różnych postaci, osobliwie w gościec mięśniowym, postrzale, rwie kulszowej, nerwobólach itp. W działaniu szybki i często pewny nawet w wypadkach, gdy inne leki skutku nie wywierały. Skuteczność Sapomentholu stwierdzają liczne poświadczenia lekarskie, jakoteż badania, wykonane na klinice wiedeńskiej na oddziale III. Sposób użycia: Odpowiednie części ciała naciera się silnie, poczem owija wata lub flanelą. Do nabycia we wszystkich aptekach, po cenie za mały słoik Kor. 2,40, za duży Kor. 9— . Tylko w oryginalnych słoikach. Dozwolony w cesarstwie rosyjskiem przez zatwierdzenie Rady Lekarskiej i Ministerium spraw wewnętrznych w Petersburgu.

Powyższe przetwory są do nabycia we wszystkich aptekach. — Główny skład w aptece WP. Konstantego Wiszniewskiego w Krakowie.

Uprasza się celem otrzymania wyrobu właściwego, przepisując, używać zawsze formułki: **original. Matula.** Nazwy, marka, ochronna i opakowanie prawnie zastrzeżone. Proszury i próbki dla Panów Lekarzy darmo i opłatnie przesyła Laboratorium i Fabryka przetworów farmaceutycznych **EUGENIUSZA MATULI** w Radomyślu Wielkim.

Treść:

† Dr. Jan Raczyński	str. 245	Sprawy Towarzystw naukowych Tow. lek. lwowskie	str. 248
Dr H. Demianowski: Badania nad dermografią	str. 246	Wiadomości bieżące	str. 248
Dr B. Lecewicz: Wyglobienie wyrostka robaczkowego	str. 247	Ogłoszenia	
Notatka słownikowa	str. 248		

ZAKŁAD WODOLECZNICZY I SANATORYUM Dra KUPCZYKA

specjalisty chorób nerwowych
Kraków, Szujskiego l. 9—11. Tel. 1295.

Wskazania: Choroby nerwowe, żołądka i jelit, niedokrwistość, skaza moczanowa, eukrzyca, otyłość, ogólne osłabienie choroby serca i naczyń krwionośnych. 152

CHEMICZNA FABRYKA GEDEON RICHTER, BUDAPESZT X.

A D I G A N.

Na mianownik fizyologiczny nastawiony jednostajny i równowartościowy przetwór naparstaicy.

Nie wywołuje szkodliwego działania na żołądek.

Oslabienie serca, myocarditis, zaburzenia w wyrównaniu, rozstrzeń serca etc.

Do skutecznego działania naparstnicy potrzeba: 20—30 kołacyków lub 20—30 cm³ rozezynu adiganu.

1 folka: 20 kołacyków K 250 — 1 flaszeczka: 15 cm³ rozezynu K 380.

HYPEROL RICHTER.

Nadtlenek wodoru w postaci stałej.

125 b

zawiera 35% H₂O₂,

Nietrujący. Bez woni. Odwania. Czyści mechanicznie. Działanie bakteryobójcze przewyższa wszystkie przetwory H₂O₂.

Doskonale wypróbowany w chirurgii wojennej.

Znajdzie miejsce w każdym instrumentarium kieszonkowym.

Rurki zawierające 10×1 gr. kołacyków K —1'60

„ „ 20×1 „ „ „ 2'60.

Sanatorium dla chorób piersiowych

Dra K. DŁUSKIEGO W ZAKOPANEM.

122

Stale otwarte. — Przyjmuje pacjentów.